

Pr. dr. Ioan Chirvasă

„Să dăm glas Sfintei Evanghelii!”
Sugestii și idei ajutătoare pentru predici

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Doxologia
Iași, 2020

Cuprins

Cuvânt înainte (Pr. prof. univ. dr. Ștefan Florea)	9
Notă asupra ediției	11
Lămuriri despre predică și folosul său	13
„ <i>Vai mie, dacă nu voi propovădui!</i> ” (I Corinteni IX, 16)	13
Necesitatea predicii pentru cunoașterea lui Dumnezeu	13
Iisus este ÎNVĂȚĂTORUL	15
Apostolul Pavel – misionarul fără egal	18
Sfântul Ioan Gură de Aur – predicatorul de referință în Biserica creștină	19
Ilie Miniati	21
Retorica greco-romană și predica Bisericii creștine	23
Stilul predicii, <i>actio</i> și alte elemente tehnice	24
Duminicile Octoihului	27
Duminica I-a după Rusalii	27
Duminica a II-a după Rusalii	29
Duminica a III-a după Rusalii	31
Duminica a IV-a după Rusalii	33
Duminica a V-a după Rusalii	35
Duminica a VI-a după Rusalii	37
Duminica a VII-a după Rusalii	39
Duminica a VIII-a după Rusalii	41
Duminica a IX-a după Rusalii	43
Duminica a X-a după Rusalii	45
Duminica a XI-a după Rusalii	47
Duminica a XII-a după Rusalii	49

Duminica a XIII-a după Rusalii	51
Duminica a XIV-a după Rusalii	53
Duminica a XV-a după Rusalii	55
Duminica a XVI-a după Rusalii	57
Duminica a XVII-a după Rusalii	59
Duminica a XVIII-a după Rusalii	61
Duminica a XIX-a după Rusalii	63
Duminica a XX-a după Rusalii	65
Duminica a XXI-a după Rusalii	67
Duminica a XXII-a după Rusalii	69
Duminica a XXIII-a după Rusalii	71
Duminica a XXIV-a după Rusalii	73
Duminica a XXV-a după Rusalii	77
Duminica a XXVI-a după Rusalii	79
Duminica a XXVII-a după Rusalii	81
Duminica a XXVIII-a după Rusalii	83
Duminica a XXIX-a după Rusalii	85
Duminica a XXX-a după Rusalii	89
Duminica a XXXI-a după Rusalii	93
Duminica a XXXII-a după Rusalii	95
Duminicile Triodului	99
Duminica Vameșului și a Fariseului	99
Duminica Întoarcerii Fiului Risipitor	101
Duminica Înfricoșătoarei Judecăți	103
Duminica Izgonirii lui Adam din Rai	105
Duminica a II-a din Postul Mare	109
Duminica a III-a din Postul Mare	113
Duminica a IV-a din Postul Mare	115
Duminica a V-a din Postul Mare	117
Duminica Floriilor	121

Duminicile Pentecostarului	123
Duminica a II-a după Paști	123
Duminica a III-a după Paști	125
Duminica a IV-a după Paști	127
Duminica a V-a după Paști	129
Duminica a VI-a după Paști	131
Duminica a VII-a după Paști	133
Duminicile speciale	135
Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci	135
Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci	137
Duminica dinaintea Nașterii Domnului	139
Duminica după Nașterea Domnului	141
Duminica dinaintea Botezului Domnului	143
Duminica după Botezul Domnului	145
Praznicele împărătești	149
Nașterea Maicii Domnului	149
Înălțarea Sfintei Cruci	151
Intrarea în biserică a Maicii Domnului	153
Nașterea Domnului	155
Anul Nou	159
Botezul Domnului	163
Întâmpinarea Domnului	165
Buna Vestire	167
Învierea Domnului	169
Înălțarea Domnului	171
Pogorârea Sfântului Duh	173
Sfânta Treime	175
Schimbarea la Față a Domnului	177
Adormirea Maicii Domnului	179

La diferiți sfinți	181
Sfânta Cuvioasă Parascheva	181
Sfântul Mucenic Dimitrie – Izvorătorul de Mir	183
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	185
Sfântul Apostol Andrei	187
Sfântul Nicolae	189
Sfântul Arhidiacon Ștefan	191
Soborul Sfântului Ioan Botezătorul	193
Sfinții Trei Ierarhi – „Trâmbițele Duhului Sfânt”	195
Sfinții Împărați Constantin și Elena	199
Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul	201
Sfinții Apostoli Petru și Pavel	203
Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul	205
Tăierea capului Sfântului Proroc Ioan Botezătorul	207

DUMINICILE OCTOIHULUI

Predică la Duminica I-a după Rusalii

– A Tuturor Sfinților –

Matei X, 32-33, 37-38; XIX, 27-30

- prima duminică după Cincizecime se numește *A Tuturor Sfinților* și dovedește lucrarea Duhului Sfânt în lume, pentru că sfântul numai prin harul dumnezeiesc poate ajunge la această statură duhovnicească;

- este necesară o duminică *A Tuturor Sfinților*, întrucât nu toți sfinții sunt cunoscuți și cinstiți;

- mulți sfinți au fost descoperiți în ultimele decenii. Nu se știa de existența moaștelor, iar Dumnezeu i-a descoperit pentru ca noi să-i cinstim și să ne folosim de rugăciunile lor. Iată câteva exemple:

- sfinții de la Niculițel – descoperiți în 1971;
- sfântul de la Mănăstirea Neamț – descoperit în 1986;
- Sfântul Cuvios Ioan Iacob – contemporan cu unii dintre noi;
- alți sfinți mai de demult descoperiți prin voia lui Dumnezeu: Sfânta Parascheva, Sfântul Dimitrie Basarabov etc.

- există încă sfinți necunoscuți de noi;

- sfinții – purtători de har dumnezeiesc. Minunile care se fac la moaștele lor sunt posibile prin harul dumnezeiesc;

Dumnezeu – Izvorul sfințeniei și al harului



această idee trebuie dezvoltată mai mult pentru a înțelege și diferența dintre adorare și cinstire

- sfinții – modele pentru noi, cei care dorim să ajungem în împărăția lui Dumnezeu. Biserica cinstește mai multe categorii de sfinți: îngeri, proroci, apostoli, mucenici, ierarhi, cuvioși, mărturisitori etc. Toți au fost ca niște făclii de credință;

- și astăzi sunt oameni cu viață sfântă, care trăiesc în mănăstiri, în familii sau în celibat. Sunt oameni ai rugăciunii și care practică asceza creștină în cea mai creștinească formă a sa. Dar, sunt și creștini care sunt martirizați pentru Hristos. În multe țări din Africa și din Asia, creștinii sunt persecutați ca în primele secole ale Bisericii;

- au fost creștini care au murit în lagăre și în închisori mărturisind credința. Ei erau elita societății – savanți, medici, profesori, preoți etc. și au murit pentru convingeri religioase de o rară profunzime și pentru valorile morale ale neamului românesc. Sunt de asemenea văduve, a căror casă parcă e o chilie de mănăstire;

- orice creștin trebuie să tindă spre sfințenie: „*Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt*” zice Domnul (I Petru I, 16) sau „*Nimic întinat nu va intra în împărăția lui Dumnezeu*” (I Corinteni VI, 9);

- se poate vorbi și despre cinstirea sfinților și poruncile I-II din Decalog;

- expresia de la Facerea: „*Creșteți și vă înmulțiți!*” – trebuie să o înțelegem și duhovnicește sau, în primul rând duhovnicește – creștere spirituală → vocația omului este spre sfințenie.



Predică la Duminica a II-a după Rusalii

– Chemarea la apostolat –

Matei V, 14-16; X, 32-33, 17-18, 22

- apostolat = vestirea Evangheliei creștine;
- slujirile în Biserică și în societate sunt diferite (I Corinteni XII);
- slujirea apostolică presupune „chemarea” din partea lui Dumnezeu: „*Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni*”;
- a înțelege „chemarea” = a recunoaște glasul lui Dumnezeu. El te cheamă pentru o anumită slujire, iar slujirea presupune renunțare la tine însuși: „*Fiat voluntas tua!*”. De aceea zice Sfânta Evanghelie: „... *lăsând totul au urmat lui Hristos*”;
- slujirea apostolică înseamnă să continui în lume activitatea misionară a lui Hristos în cele trei aspecte:
 - sfințitoare
 - didactică
 - conducătoareaceasta este slujirea Bisericii prin preoția harică;
- Mântuitorul Hristos a instituit preoția harică (Ioan XX, 21-22), care nu e o continuare a celei din Vechiul Testament;
- neoprotestanții nu înțeleg deosebirea între preoția harică și cea generală, invocând adesea textul de la I Petru II, 5-9, pe care-l interpretează greșit. Textul de mai sus trebuie interpretat în legătură cu cel de I Corinteni XII;
- noi facem deosebire clară dintre preoția harică și cea generală (obștească);
- și în Vechiul Testament a fost o preoție sacramentală. Numai cei din triburile lui Aaron și al lui Levi puteau sluji la cortul sfânt și apoi la templu.

Preoția creștină este continuatoarea celor trei slujiri ale lui Hristos.

Preoția – demnitate și responsabilitate

Demnitate

- la preot vin toți oamenii și îngenunchează, inclusiv șefi de stat, oameni cu funcții înalte;

- preotul oficiază Sfânta Liturghie și celelalte lucruri harice.

Mântuitorul Hristos zice: *„Cine vă primește pe voi, pe Mine Mă primește; cine se leapădă de voi, de Mine se leapădă”*.

Sfântul Ioan Gură de Aur: *„Preoția creștină face parte din categoria lucrurilor cerești”*.

Sfântul Grigorie Dialogul, Sfântul Efrem Sirul, Sfântul Grigorie de Nazianz – toți vorbesc despre profunzimea preoției și înălțimea acestei slujiri.

Responsabilitate

- misiunea preotului este de a schimba lumea și de a-i face pe oameni cetățeni ai raiului;

- viața morală a preotului trebuie să fie conformă cu înălțimea misiunii sale;

- preotul binecuvântează (în locul lui Hristos), învață, sfințește, conduce;

- preoția presupune vocație:

a) chemare din partea lui Dumnezeu: *„Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni”*;

b) înclinația spre slujirea sfântă, din partea omului.



Predică la Duminica a III-a după Rusalii – Despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de oameni –

Matei VI, 22-23

- „Nu duceți grijă...” – dar nici nu stați nepăsători. Lenea e un mare păcat;

- Ioan V, 17: „Tatăl Meu până acum lucrează și Eu lucrez”;

- Sfântul Apostol Pavel zice: „Cine nu vrea să lucreze, să nu mănânce!” (II Tesaloniceni III, 10);

- Facerea III, 19: „În sudoarea frunții tale îți vei câștiga pâinea”. Deci omul trebuie să lucreze cinstit, dar să fie conștient că, fără ajutorul lui Dumnezeu, nu poate nimic; să se ferească de indiferență și autosuficiență.

Astăzi:

- unii părinți sunt indiferenți față de copii, nu le oferă cele necesare vieții;

- alții manifestă o grijă exagerată față de copii și-i cresc într-un mediu artificial, nu le arată cât de importantă este credința în Dumnezeu și oferă copiilor tot ce cer, crezând că prin aceasta își arată dragostea față de aceștia;

- alții fură, înșală, adună averi colosale, de parcă ar trăi o veșnicie pe pământ.

- Evanghelia aceasta arată până unde trebuie să meargă grija noastră față de hrană, îmbrăcăminte etc.;

- obsesia grijii pentru cele materiale, pe de o parte, și indiferența, pe de altă parte, sunt tot mai evidente în societatea noastră;

- „ochiul este întunecat” (rațiunea și conștiința) – adică nu mai are capacitatea să vadă clar realitatea;

- Isaia VI, 20: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui, rău”;

- de asemenea, Evanghelia aceasta ne îndeamnă să prețuim viața: „*Au nu este viața mai importantă decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea?*” (Matei VI, 25);

- Evanghelia aceasta ne îndeamnă să vedem bine care e limita între necesitate și lăcomie;

- există o limită pentru grija de cele materiale și anume să nu diminueze grija pentru mântuire;

- Dumnezeu a lăsat frumusețile și bunurile acestei vieți pentru ca noi să gândim la frumusețile și bunurile veșnice;

- grija exagerată după cele materiale te orbește atât de mult, încât nu mai prețuiești viața, nu te mai gândești la viață, iar mintea nu mai poate fi la Dumnezeu;

- împrăștierea gândului e o mare ispită a prezentului;

- Sfântul Efrem Sirul: „... duhul grijii de multe nu mi-l da mie!”;

- „mamona” = demonul banului, al avariției, al egoismului și posesiunilor materiale (Bartolomeu Anania);

- pentru a ne întări în credința că Domnul poartă de grijă omului, ne dă Mântuitorul Hristos două pilde: crinii câmpului și păsările cerului.

- să nu justificăm lenea cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, adică „Lasă că dă Dumnezeu, nu trebuie să mai muncim noi”;

- „planning-ul familial” – sună frumos, dar arată, de fapt, slăbirea încrederii în Dumnezeu;

- Mântuitorul Hristos, în această Evanghelie, arată că răul ia naștere în inimă. Tot păcatul (mânia, desfrânarea, uciderea etc.) ia naștere în inimă. De aceea, Domnul ne îndeamnă să căutăm curăția inimii: „*Fericiți cei curați cu inima*”. Dar tot prin inimă, omul vede cele duhovnicești;

- purtarea de grijă a lui Dumnezeu este arătată în cele trei lucrări:

- de conservare;
- de conlucrare;
- de conducere spre desăvârșire.

*„Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu
și toate celelalte se vor adăuga vouă.” (Matei VI, 33)*

Predică la Duminica a IV-a după Rusalii – Vindecarea slugii sutașului –

Matei VIII, 5-13

- slujitorul este vindecat pentru credința stăpânului „Nici în Israel...”. Sutașul era păgân (roman) și conducea o companie de o sută de ostași;

- în această minune, găsim un argument foarte puternic pentru a ne ruga unii pentru alții și că Dumnezeu primește o astfel de rugăciune;

- rugămintea sutașului este o dovadă a credinței lui sincere și puternice față de Iisus;

- iată aici atitudinea lăudabilă a unui stăpân față de slujitor. Ideea aceasta trebuie dezvoltată. Sutașul este stăpânul care se pune în postura de slujbaş;

- Evanghelia aceasta poate constitui un exemplu pentru relația patron-angajat. Din partea patronului – grijă față de angajați, din partea angajaților – ascultare, corectitudine și seriozitate față de patron;

- nu e creștinească o atitudine de dispreț, arogantă, de îngâmfare a „stăpânilor”, ci în fiecare om trebuie să vedem chipul lui Dumnezeu. Fiecare om e un semen al nostru, care are dreptul la un trai decent. De aceea stăpânii să aibă o atitudine mai umană față de subalterni, așa cum a avut sutașul față de slujitorul său. Pe de altă parte, slujitorii, slujbașii, subalternii trebuie să nu mai judece atât de mult pe șefi, superiori, patroni, căci acel trai tihnit, pe care credem noi că-l au stăpânii, nu e chiar așa de tihnit;

- e foarte interesant cazul sutașului și pentru că el nu a avut acces la Revelație și totuși, fiind în Israel pentru exercitarea misiunii

sale, și-a pus încrederea în puterea lui Iisus. Probabil, fiind acolo, auzise de unele minuni și pentru el, era de ajuns;

- în Vechiul Testament, avem un caz impresionant, care arată devotamentul unui slujitor față de un stăpân înțeleghător și bun – cazul lui Rut;

- minunea s-a făcut în conlucrare: Iisus cu puterea, iar sutașul cu credința și cu smerenia;

- probabil, în această Evangheliie avem de-a face cu un stăpân adevărat și un slujitor adevărat. Fiecare își știa bine rolul.



Predică la Duminica a V-a după Rusalii – Vindecarea demonizaților din Gadara –

Matei VIII, 28-34

- încă înainte de a spune Iisus ceva, cei îndrăciți (mai precis diavolii din ei) ziceau: „Ai venit aici ca să ne chinuiești mai înainte de vreme” ⇒ prezența lui Iisus îi chinuia;

- existența și lucrarea diavolului sunt percepute în mod diferit de către oameni:

- unii zic că diavolul nu există și că ei nu cred în el;

- unii văd în lume numai diavolul și lucrarea sa și, gândindu-se mereu la rău, uită de Dumnezeu;

- unii privesc cu ironie lucrarea diavolului și prezența sa: poartă semne și simboluri demonice, îi pasionează filmele de groază etc. Trebuie știut faptul că prima ispită a diavolului adresată omului este să-l facă pe acesta să creadă că el nu există.

- interesant că diavolul Îl numește pe Iisus – Fiul lui Dumnezeu;

- gadarenii mai mult s-au mâhnit pentru pierderea porcilor, decât să se bucure de recuperarea semenilor lor;

- diavolul are atâta putere asupra omului câtă îi dă el (omul), cât îi permite;

- prin permisiunea de a intra în porci, Hristos nu face concesie diavolului (cum aparent s-ar putea înțelege), ci dă o lecție gadarenilor, care erau foarte legați de avere, și vrea să arate cât de repede va dispărea. Însă gadarenii prea puțin au înțeles lucrul acesta. Iisus arată cât de important este sufletul omului în comparație cu materia;

- cei vindecați devin „apostoli” ai lui Iisus în Gadara;

- gadarenii nu s-au bucurat de prezența lui Iisus în localitatea lor. Și astăzi mulți, foarte mulți oameni sunt „deranjați” de Iisus.

- Denis de Rougemont zice: „Nu devii tată răpind un copil. Poți fura copilul, dar nu paternitatea”. Noi suntem ai lui Dumnezeu;

- desăvârșirea sufletului se realizează prin ceea ce spun nașii la botez, în locul pruncului: „Mă lepăd de satana. Mă unesc cu Hristos”;

- viața omului trebuie să fie o permanentă lepădare de satana și apropiere de Iisus.

-



Predică la Duminica a VI-a după Rusalii – Vindecarea paralticului din Capernaum –

Matei IX, 1-8

- paralticului, neputând să se deplaseze singur, a fost adus la Iisus de alți bărbați. Ce remarcăm la aceștia?

1. solidaritatea lor cu cel aflat în suferință, dragostea față de aproapele;

2. credința lor în puterea lui Dumnezeu de a-l vindeca pe paraltic: „Iisus, văzând credința lor...” (versetul 2).

- sănătatea este cea mai neprețuită, când o avem, și cea mai prețioasă, când ne lipsește;

- în vindecarea paralticului, Mântuitorul Hristos merge la cauză: „Iertate îți sunt păcatele tale!” (versetul 2);

- suferința era doar efectul;

- legătura între trupesc și duhovnicesc;

- patimă = suferință;

- după vindecarea demonizaților din Gadara, Hristos se întoarce în patria Sa – Capernaum;

- la Gadara a fost rugat să plece de la ei, iar Capernaum era „cetatea Sa”. Locuitorii din Capernaum se bucurau mereu de prezența lui Hristos în cetatea lor;

- Hristos = Omul pentru oameni;

- vindecarea trupeză a paralticului este proba pe loc a puterii Sale, față de fariseii care mereu căutau să-L acuze pe Iisus de blasfemie;

- păcatul invidiei este păcat de „ucidere” a semenului;

- la Gadara vindecă demonizații fără ca aceștia să-L roage.

Aici este rugat să-L vindece pe cel bolnav. De ce?

- Pentru că demonizații nu mai aveau puterea să-L roage. Acei oameni nu se mai puteau ruga. De aceea Iisus intervine direct.

Acum însă este rugat pentru că aceștia sunt raționali, integri și trebuie să ceară ei;

- inima fiecăruia dintre noi poate fi o Gadară sau un Capernaum.

- „Iată, stau la ușă și bat...” (Apocalipsa III, 20);

- și viața noastră este paralizată prin patimi și tot felul de păcate, dar nu căutăm sănătatea sufletească pentru că nu-i înțelegem valoarea;

- să-i ajutăm și noi pe cei paralizați – trupește și sufletește – să ajungă la Iisus.



Predică la Duminica a VII-a după Rusalii – Vindecarea a doi orbi și a unui mut –

Matei IX, 27-35

Tema predicii pentru această duminică poate fi:

1. Despre darurile lui Dumnezeu făcute omului și cum ne arătăm noi recunoștința față de El.

2. Cooperarea omului cu Dumnezeu în actul vindecării.

- noi, cei integri (dpsdv fizic și psihic), adesea cârtim împotriva lui Dumnezeu și suntem nerecunoscători. Pe de altă parte, vedem oameni cu diferite infirmități, care găsesc motivația de a se bucura;

- „*Ochi au, dar nu văd*” – spune Sfânta Evanghelie;

- uneori, orbii văd mai bine decât cei care au ochi sănătoși.

De ce există orbi, muți, paralitici?

Pentru ca noi să prețuim darurile lui Dumnezeu;

- spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Pentru ce Iisus a tras după Sine pe acești orbi care strigau? Ca să ne învețe și cu acest prilej să fugim de slava lumii. De aceea le-a și interzis să vorbească de minuni”. Iată deci că e timp să vorbești și e timp să taci. Uneori zice: „*Mergi la casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu!*”, alteleori zice: „*Nimeni să nu știe!*”;

- minunile se fac în colaborare. De aceea Iisus îi întreabă pe orbi: „*Credeți că pot să fac Eu aceasta?*” și a așteptat răspunsul lor. „*Da, credem!*”;

Sfântul Pavel folosește la I Corinteni expresia: „*...împreună-lucrător cu Dumnezeu!*”;

- în Vechiul Testament se spune: „*Fă un pas spre Mine, zice Domnul – și Eu voi face zece spre tine!*”;

- Mântuitorul ne zice: „Cereți și vi se va da...”;
- Sfinții Părinți zic: „Dai voință, iei putere!”;
- puterea omului e mică, dar prin credință, devine mare: „Când sunt slab, atunci sunt tare” – zice Sfântul Apostol Pavel;
- vindecarea, uneori, se face folosind mijloace materiale:
 - tină pentru orbul din Ierihon;
 - orbii din Evanghelia de azi: „S-a atins de ochii lor”;
 - femeia cu hemoragie s-a atins de haina Sa;
 - în Faptele Apostolilor se spune că prin unele lucruri ră-mase de la Apostolul Petru, se făceau minuni, vindecări.

*„Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrările Tale
și niciun cuvânt nu e de ajuns spre lauda minunilor Tale!”*

